

VI. DOKUMENTÁCIÓFEJLESZTÉS – INFORMÁCIÓ ÁRAMLÁS JÓ GYAKORLATAI

**Apró napló, avagy segítség az információk áramlásának
megkönnyítése érdekében.**

OTH, Budapest
2013.

TÁMOP-6.1.4/12/1-2012-0001
Koragyermekkor (0-7 év) program

Szerzők
Bauer Rita konduktor
Puppné Oláh Szilvia gyógypedagógus

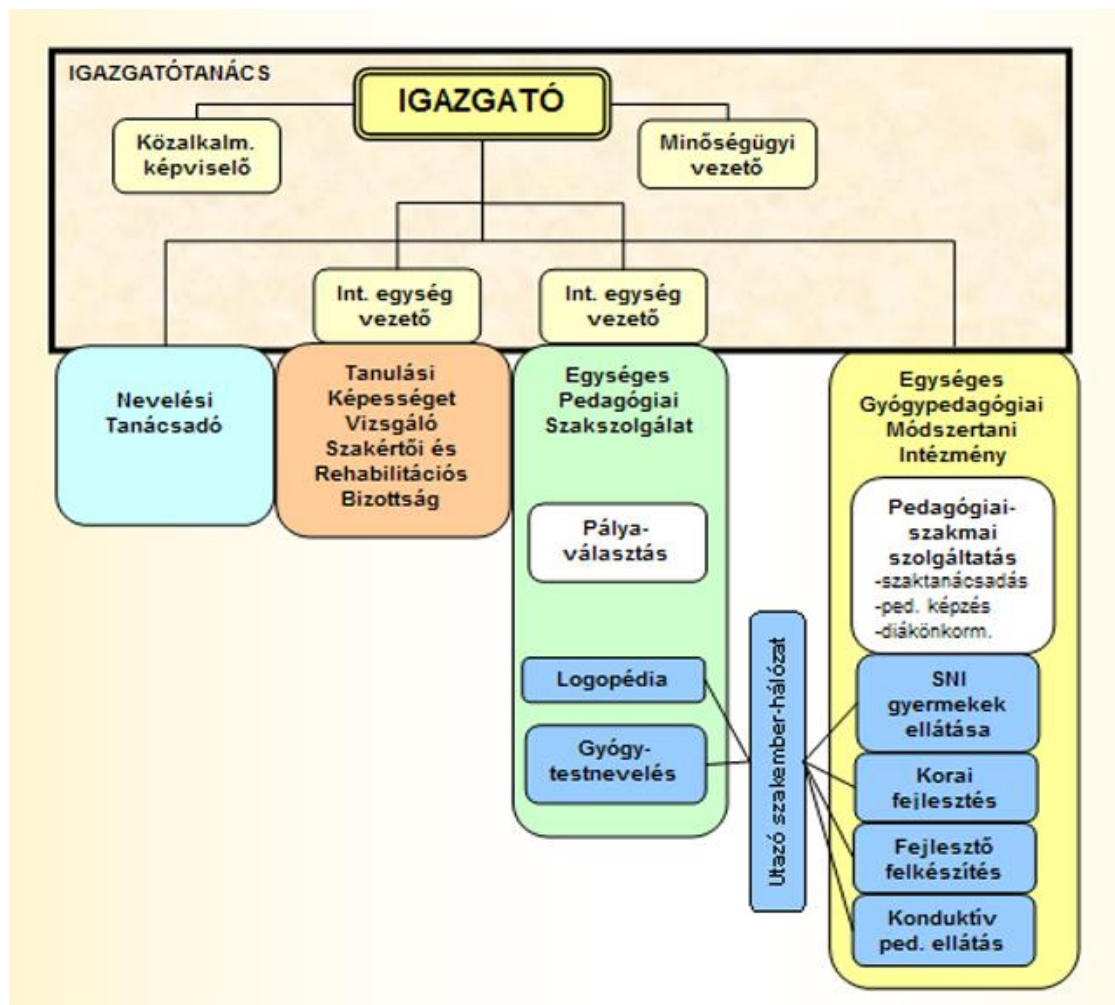
A TÁMOP 6.1.4 kiemelt projekt szakmai vezetése
Prof. Dr. Fogarasi András szakmai vezető
Kereki Judit szakmai vezető koordinátor

Módszertan alprojekt szakmai vezetése
Odor Andrea módszertan szakmai alprojekt vezető II.

Módszertan V. Esetfeldolgozás és tapasztalatcsere pilot elemi projektvezetője
Bíróné Asbóth Katalin

A pályázó intézmény bemutatkozása

A Paks Térségi Pedagógiai Szolgáltató Központ négy intézményegységgel működik, amelyeket az alábbi táblázat szemléltet:

1.ábra: Paks térségi Pedagógiai Szolgáltató központ szervezeti felépítése

- Nevelési Tanácsadó,
- Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság,
- Egységes Pedagógiai Szakszolgálat (logopédiai ellátás, továbbtanulási és pályaválasztási tanácsadás, gyógytestnevelés),
- Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény (gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, fejlesztő felkészítés, konduktív

pedagógiai ellátás, integráltan oktatott SNI gyermekek ellátása, pedagógiai szakmai szolgáltatás).

A szakszolgálat feladatai 2006 szeptemberében a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás feladatával bővültek. Az ellátás biztosításával az volt a cél, hogy a térségben élő 0-5 éves korú, a normálistól eltérő fejlődésmenetű gyermekek és családjaik a lakóhelyükhöz közel kapják meg azt a teljes körű ellátást, ahol a család sajátosságait is figyelembe vesszük.

Fejlesztő tevékenységeink helyszínei a körülmények sokszínűsége miatt determináltak. A fejlesztést a Központban, családnál, védőnőnél vagy a helyi óvodában, iskolában végezzük. Alapelvünk, hogy gyermek a lakóhelyéhez legközelebb részesüljön az állapotának megfelelő legmagasabb szintű ellátásban. Az esetek nagy százalékában a fejlesztés egyéni módon történik, mert vagy nincs hasonló problémával küzdő gyermek, vagy messze laknak egymástól ahhoz, hogy csoportos foglalkoztatásban részesülhessenek. Ennek kiküszöbölésére jött létre a Mazsola csoportunk, ahol szülőkkel együtt történő, havi egyszeri találkozáshoz alkalmat biztosítunk a hozzánk járó gyermekek és családjaik számára.

Sok esetben a fejlesztés otthoni ellátásban történik, hogy a szülők válláról levegyük a terhek egy részét. A szülők gyakran nem tudják behozni a fejlesztendő gyermeket, mert anyagilag nem megoldható, vagy a tömegközlekedés rossz az intézmény felé, esetleg a gyermek állapota diktálja az otthoni fejlesztés szükségességét. Természetesen vannak olyan eseteink, amikor a szükséges eszközöket nem tudjuk szállítani, ilyenkor megbeszéljük a szülőkkel, hogy legalább hetente egy alkalommal hozza be gyermekét a szakszolgálatához fejlesztésre.

A korai fejlesztés területén a következő elveket kell figyelembe venni:

1. A segítségnyújtást ne erőszakoljuk rá a családra.
2. Ha a szülő kéri a segítséget, nem szabad megvárakoztatnunk.
3. Titoktartás biztosítása, aktív meghallgatás.
4. Ismernünk kell a szülők igényeit.
5. Figyelembe kell vennünk a család életkörülményeit.
6. Ismertetni kell a lehetőségeket.
7. A fejlesztés középpontjában a szülő-gyerek kapcsolat álljon.

8. Ismernünk kell a gyermek biológiai adottságait.
9. Sérülés-specifikus, gyermekre szabott egyéni program alkalmazása.
10. Kis lépések elvének alkalmazása.
11. Állandóság, folyamatosság biztosítása.

12. A szülő és a szakember közötti harmonikus kapcsolat feltételei:

- Információ
- A szakember attitűdje
- Szakmai kompetencia
- A szülői kompetenciaérzés erősítése
- Flexibilitás
- Ötletek

A Pályázók bemutatkozása

Bauer Rita, Puppné Oláh Szilvia az intézmény alkalmazásában állnak.

Rita konduktorként dolgozik intézményünkben, a korai fejlesztés, fejlesztő felkészítés terén 2006 óta. Amikor az intézményünkben elindult a korai fejlesztés, ő volt az első ember, aki ezen a területen dolgozott. Akkor még nagyon gyerekcipőben járt a munkánk, nagyon sok szerveznivaló volt, nagyon sok problémát kellett megoldanunk. Gondot jelentett már akkor, hogy nem tudtak csoportot létrehozni a gyermekek állapotának változatosságából és a lakóhelyük távolságából adódó nehézségek miatt.

Szilvia szintén gyógypedagógus, és ő is korai fejlesztést, fejlesztő felkészítést végez. Jelenlegi munkahelyét megelőzően általános iskolában dolgozott, mint tanítónő és nyelv- és beszédfejlesztő pedagógus. Fontos volt számára, hogy a tanulásban nehezebben haladók számára segítséget, hatékony fejlesztést nyújtson. Logopédiai tevékenységét logopédus mentorálásával végezte. Korai fejlesztésben 2009 óta dolgozik Portage program szerint.

A jó gyakorlatot megalapozó szükségletek, igények

A Mazsola csoport megálmodásában és megalkotásában résztvevő kolléganő, Ágnes sokat segített az Apró napló létrehozásában, ötleteivel támogatta a munkát. Tapasztalta,

hogy egy ilyen összefoglaló füzet sokszor jól jött volna, amikor óvónóként a kicsi, alig három éves gyermekeknek segített az óvodai élet megszerettetésében.

A fejlesztésre hozzánk járó gyermekeket családjaikkal együtt egy egységként kezeljük.

A korai fejlesztés szolgáltatásait és ellátását úgy kell ütemezni, hogy azok a legoptimálisabban megfeleljenek a gyermek és családja igényeinek (pl.: gyermek napirendje, család napirendje, alvási idő, más fejlesztő programokkal összehangolás, a család egyéb szokásainak figyelembevétele, közlekedési lehetőség). A családok számára nagyon fontos, hogy a velük dolgozó szakemberekkel fennálló kapcsolatuk folyamatos, bizalmon alapuló és kölcsönösségi elveken működő legyen. Cél, hogy a kulcsszerepet játszó egyes szakemberek a lehető leghosszabb ideig együtt tudjanak dolgozni egy adott családdal. Ugyanakkor az átjárhatóság lehetőségét is biztosítani kell. Gyakran előfordul, hogy akinek addig a mozgását kellett megsegíteni, a beszédfejlődése akad el, így más szakember segítségére van szüksége, hogy átlendülhessen a holtpontra. Természetesen akadnak olyan esetek is, amikor a szülő – gyermek - szakember hármasának személyisége vagy időbeosztása nem hangolható össze, és emiatt kell szakembert cserélni. Ez esetben is fontos szerepet kap az Apró napló, mint szakmai munkánk dokumentációja.

A fejlesztett gyermek számára a családja a legfontosabb információs bázis. Ez nemcsak a fejlesztési terv elkészítésénél nyújt segítséget, hanem egy olyan háttér információt ad, ami magát a foglalkozásokat/foglalkozástervezést is megsegíti. A szülők, a testvérek, a családtagok töltik idejük nagy részét a gyermekkel, mind az aktív, mind a pihenés fázisában. Minden egyes mozdulatát ismerik, látják a kezdődő pityergés vagy éppen a túlzott érzelmi felfokozottság állapotának jeleit. Értelmezni tudják jelzéseiket, megfejtik kívánságaikat.

Gyakorló szakemberként előfordul, hogy az anamnézis felvételekor, a terápiát megelőző szülői megbeszélés alkalmával, és az előzetes kikérdezésekor is átsiklunk olyan dolgok felett, ami később meghatározó lehet a kisgyermekkel való kapcsolat kialakításánál. Vagy éppen a szülő már annyi fórumon számolt be gyermeke jellemzőiről, hogy már ő maga sem tudja, kinek, mit mondott el.

Ahogy a sérülések hátterét multifaktoriális okok válthatják ki, úgy a terápiában részt vevő személyek (szülő – gyermek – szakember) harmonizálásához szintén több dimenzióban kell gondolkodni.

Kerülhetünk olyan helyzetbe is, amikor a fejlesztő szakember kénytelen átadni az eseteit másnak. Történhet ez, amikor valamilyen egészségügyi vagy más, nem a szakemberen múló okokból kénytelen az esetet átadni másik kollegájának az intézményen belül. Vagy –tegyük hozzá, szerencsére ritka esetben – éppen a szülő – szakember között nem tud kialakulni egy olyan kapcsolat, ami pozitívan befolyásolná a gyermek fejlesztésének előre menetelét. Ilyenkor ennek a dokumentumnak a használata jelentősen lerövidíti a gyermekkel történő ismerkedést, a szülő nem érzi „elcsépeltnek”, hogy újra ugyanazokra a kérdésekre kell válaszolnia. A szülő – anyagi lehetőségeinek függvényében – más foglalkozásokra is viheti gyermekét. Ilyenkor is fontos, hogy a szakemberek jól össze tudjanak dolgozni, ismerjék egymás munkáját. Egyrészt így lehet biztosítani a gyermek remélt, gyorsabb előre menetelét, másrészt az intézménytől földrajzilag távolabb dolgozó más, magán intézményekben, alapítványnál dolgozó szakemberek között is kialakulhat kommunikáció. Közvetve megismerik egymás munkáját, tapasztalataikat, benyomásaikat. Objektív képet kaphatnak az általuk fejlesztett gyerekekről, hiszen nem biztos, hogy a szülő – elfogultságából fakadóan – úgy látja gyermeke előre menetelét, mint, ahogy mi, szakemberek.

Amikor egy gyermek korai fejlesztése véget ér, akkor szintén nagy segítség az átadás-átvételnél ez a kis füzet. Biztosak lehetünk benne, hogy így nem marad ki semmi fontos információ, nem vesz el időt sem a szülőtől, sem a korai fejlesztő szakembertől, hogy információkat ismétljen.

Az integráló intézmények részéről érkezett egy olyan megkeresés, hogy a szakember-szakember között lezajló szóbeli átadás/átvételen kívül igényt tartanának egy írásbeli összefoglalóra a hozzájuk kerülő sajátos nevelési igényű gyermekekről. Ez az új, átvevő intézménynek nem csak hasznos információval szolgál, hanem a gyermek-szakember közötti minél előbbi pozitív kapcsolat kialakulásához is hozzájárul. Biztosak vagyunk benne, hogy így olyan hasznos ötletekkel (játék, ráhangolódás, stb.) szolgálunk, amivel gördülékenyebbé válhatnak az első időkben zajló foglalkozások.

Ennek nyomán született meg az a kis füzet, amely az Apró napló nevet viseli.

A jó gyakorlat bemutatása - a jó gyakorlat újszerűsége

Hogy mitől más a mi kiadványunk, mint egy babanapló, vagy egy átlagos kérdőív?

A füzet mérete akkora (A/5), hogy könnyen hordozható, befér egy pelenkázó táskába, vagy éppen anya kezításkájába. Már a címlap dekorációja is arra utal, hogy egészen kicsi gyermekekről szól a kiadvány. A kedves rajzok mind-mind ennek a korosztálynak az életéből valók: humoros baba rajzok, kedves állatfigurák, dinamikus szegélydíszítők, stb. Nem csak grafikájában, hanem az elnevezésben is szerettünk volna egy kis játékosságot, kedvességet csempészni, szerettük volna elkerülni a hivatalos „elnevezést”, ezért az Apró napló elnevezés is.

A jó gyakorlat — Apró napló — kifejtése

Természetesen tartalmazza a szokványos hivatalos adatokat is (gyermek neve, lakcíme, kora), de ezen kívül személyesebb, egyedibb sajátosságokra is rákérdezőnk, például: a gyermek kedvenc becenevére, szerepel benne a szülők keresztnéve. Tapasztalataink azt mutatják, hogy a szülők gyakran adnak egy olyan becenevet gyermeküknek, ami nem feltétlenül következtethető ki gyermekük anyakönyvezett nevéből. Esetleg éppen- a mai divathullámnak megfelelően- a gyermeknek több keresztnéve van, és nem mindig azt használják, ami a megadott adatokban meg lett jelölve. A családtagok keresztnéveinek megjelölését már csak azért is fontosnak tartjuk, mivel sok gyermeket látunk el, így sok hozzátartozó nevét kell megjegyeznünk, közvetlenebbé válik ez által a kapcsolatunk, könnyebben megnyílnak a szülők is, hamarabb kialakulhat egy szülő-szakember munkakapcsolat. Megszólítás minőségében a partneri viszony fontosságát kívánjuk hangsúlyozni, a kapcsolat közvetlenségét kívánjuk megteremteni. Célunk, hogy minél előbb kialakuljon egy olyan bizalmon alapuló partnerségi kapcsolat, amelynek központjában maga a gyermek áll. Ha már nevekről esik szó, akkor a füzet tartalmazza intézményünk korai fejlesztésben dolgozó kollégáinak fotóját és keresztnévét. Így elkerülhető az a kényelmetlen helyzet, hogy a szülő nem tudja, miként szólíthat meg minket, sőt ha hivatkoznia kell ránk, akkor pontosan meg tud nevezni bennünket, illetve tudja, milyen területen foglalkozunk a gyermekével.

Olyan létfontosságú információkat is kérünk, hogy van-e a gyermeknek ételallergiája vagy gyógyszerallergiája. Igaz, hogy a fejlesztések szülővel együtt történnek, de

előfordulhat, hogy olykor-olykor a nagyszülő vagy más rokon hozza foglalkozásra a gyermeket. Bármikor előfordulhat olyan helyzet, amiben nagy segítségünkre lehet ez az információ. Sajnos előfordult már, hogy a családok otthonában olyan egészségügyi vészhelyzet adódott, amikor jól jött volna az a bizonyos plusz információ a hatékony ellátás, beavatkozás alkalmával.

Ne csak ilyen szigorú információkérésekre gondoljunk. Szerepel itt, hogy mit szeret a gyermek, vagy éppenséggel mi borítja ki. Számtalanszor előfordult, hogy zenével „kínáltunk” meg olyan gyermeket, aki azt nem szeretete. A terápia megkezdésekor bizony jól jön olyan tudás, ami azt segíti, hogyan alakíthatunk ki a továbbiakban hatékony kapcsolatot a kisgyermekkel. A foglalkozások megkezdésekor a szülő bizalmánál talán még fontosabb a gyermek bizalmába férköznünk, hiszen állapota miatt olyan sok helyre vitték már a szülei, hogy nem tudja, mi történik vele itt. (Talán egy újabb fehérköpenyes találkozó, megint vizsgálni fognak?)

Egyre többször foglalkozunk autizmussal élő kisgyermekkel is, náluk különösen fontos lehet ez az információ. Tudnunk kell, mivel lehet őket megnyugtatni, és mi az a tevékenység, tárgy, hang, szag, ami számára kellemetlen. Az ő esetükben kiemelt szerepe van a jutalmazásnak. Jó, ha tudjuk, hogy otthon mi a szokás. Ez lehet étel, zene, tárgyi eszközök, így nem kell „külön köröket futni” ahhoz, hogy rájöjjünk, mivel lehet rá a leghatékonyabban hatni.

A szülő nálunk partner, feltétlenül együtt kell működnünk, hogy a közös célunkat elérhessük. A fejlesztés megkezdésekor még különböznek a felek (szülő-szakember) pozíciói, elvárásai, illetve a szemléletmód is, ez a közös munka kiindulópontja. Nem csak kommunikációs, hanem kapcsolattartási dilemmák is jellemzik ezt a közös utat, de fontos összetartó erő, hogy közös a cél, mindannyian azt szeretnénk, hogy a középpontban szereplő gyermek fejlődésében látható, egyértelműen tapasztalható pozitív változások álljanak be.

Fő elvünk, hogy a szülőknél tudatosítsuk, ne a sérülést lássák elsősorban gyermekükben, hanem azt a kisgyermeket, aki ugyanúgy képes huncutkodásra, mint bármely más kisgyerek. A felmerült problémát ne úgy éljék meg, mint megoldásra váró élethelyzetet, amely időnként hol nehezebb, hol pedig könnyebb, hol lassabb, hol gyorsabb. Így egy kis humort is csempésztünk a füzetbe. Arra kérjük a szülőket, hogy a felsorolások közül azt húzzák alá, ami az ő gyermekükre a leginkább jellemző. Nem kell

szakszavakra, komoly fogalmakra gondolni, lehet választani az ördögfióka, sajtkukac vagy éppen a tündérke jelzők közül.

Régi tapasztalatunk, hogy a szülő felé elhangzott információk, megbeszélte feladatok sokkal hatékonyabban épülnek be azoknál a családoknál, ahol írásbeli feljegyzés is készül. Ennek is helyet adtunk itt: az „Ezeket kell gyakorolnom otthon” oldalak bővíthetőek, a fejlesztő szakemberek leírhatják azt, hogy a szülő hogyan tudja gyermekével az órán tanultakat otthon gyakorolni. Időközben Rita és Szilvi elvégezte a budapesti Korai Fejlesztő Központ által indított „Utazótanári program elmélete és gyakorlata gyógypedagógusok számára az eltérő fejlődésű gyerekek otthoni fejlesztéséhez a Portage-modell alapján” című képzést. Egyik lényeges eleme, hogy a szülő-gyerek kapcsolat erősítése mellett, az otthoni közös játékokhoz is támogatást kapnak. A fejlesztendő területhez állítjuk össze a heti feladatokat, amelyeket mi fejlesztő szakemberek a tanórán a gyermekekkel alaposan begyakorlunk. A legközelebbi célkitűzésünkhöz választunk ki egyetlen feladatot, amelyet a szülőnek megmutatunk, betanítunk, és adaptáljuk az otthoni környezetre. Ezzel az a célunk, hogy az otthoni háztartásban megtalálható eszközöket használjuk, és a szülőket, a családokat ne verjük plusz költségekbe. (Sokszor találkozunk hátrányos helyzetű családokkal, akiknek a foglalkozásra bejutás is nagy terhet jelent, de sok esetben a gyógyszerek beszerzése sem egyszerű feladat.) A következő fejlesztési alkalommal a szülő elmeséli, hogyan zajlott az otthoni gyakorlás, hogyan sikerült megvalósítani az otthoni feladatokat, mi okozott nehézséget. Ennek függvényében lépünk tovább, esetleg vissza további gyakorlás céljából, vagy módosítjuk az adott feladatot. Ezeket a feladatokat régebben a Budapesti Korai Fejlesztő Központ által tanított módon, a területeknek megfelelő színes lapokra írtuk, de az volt a tapasztalat, hogy ezt nehezen kezelték mind a szülők, mind a szakemberek. Ezek a lapok nem voltak lefűzhetőek, gyakran elvesztek, nem lehetett nyomon követni a folyamatot. A későbbiekben áttértünk egy kisebb méretű iskolai füzetre, ahol a tanév során tanultak egy helyen voltak, bármikor visszakereshető volt, mi az a terület, ahol már eredményeket értünk el. Azonban még mindig gondot okozott az egyéb, gyermekkel kapcsolatos információk összegyűjtése. Így jött az ötlet, hogy az eddigi füzetes gyakorlatokat praktikusán megjelenítsük az Apró Naplóban.

A tanév során összegyűjtött feladatok abban is segítenek, hogy a nyári szünet alatt lehetőség nyílik a szülőknél arra, hogy ezeket a gyakorlatokat újra elővegyék, ismételjék. Gyakran számolnak be a családunk, hogy a tanév végével bizonytalanok,

hogyan foglalkoztassák gyermeküket otthon, a nyári szünet ideje alatt, mi lenne neki a legmegfelelőbb. Így gyakorta előkerül ez a füzetke, ötleteket merítenek belőle a családtagok. Fontos a gyermek szinten tartásához ez a gyakorlási mód, mindeközben a család is hasznosan, tartalommal töltheti meg akár a hétköznapjait, akár a szabadidejét. Tapasztalatunk az, hogy azoknál a családoknál, ahol nem történik gyakorlás, érezhető a fejlődésbeli visszaesés, stagnálás.

A rendszeresen gyakorló gyermeknél és családjainál fejlődés tapasztalható (természetesen mértéke a gyermek sérülésétől függően változik). Ezt is szerettük volna megjeleníteni az oldalakon, amely több célt szolgál. Egyrészt azon szakemberek közötti kommunikációt segíti, akik ugyanazon gyermekkel foglalkoznak, de más-más intézményben (itt gondolunk arra, hogy a gyermekek nem csak korai fejlesztésben részesülnek, hanem különféle magán foglalkozásokra, terápiákra is járhatnak). Másrészt a szülő kap egy pozitív megerősítést, megmutatjuk gyermeke fejlődését, látja, honnét indultunk el, és merrefelé tartunk. „Megtaníttuk” örülni a sikereknek, legyenek azok egészen aprók vagy óriásiak. Tapasztalatunk, hogy az elfogadásból adódó nehézségek miatt gyakran a negatívumot látják, és elsiklanak az apró előrelépések fölött. Sokszor találkozunk a szülők részéről olyan „kívánalmakkal”, amikor konkrétan, egyértelműen jelzik számunkra, hogy mit szeretnének, milyen eredményeket szeretnének látni, például a gyermekük beszéljen, járjon,... stb. Természetesen mindezt a lehető legrövidebb időn belül. A mi segítségünkkel rá kell érezniük a legkisebb pozitív változásra érzékelésére is. Meg kell tanulniuk, hogy ez egy hosszú folyamat, apró lépésekből áll össze, a lépések sorrendje nem cserélhető fel, és nem is sürgethető. Az is előfordul, hogy egy-egy nagyobb lépcsőt több kisebb lépcsőfokra kell bontanunk, hogy a kívánt eredményt elérjük.

Ehhez nyújt segítséget az „Ebben ügyesedtem” című fejezet. A tapasztalataink azt mutatják, hogy a szülőket meg kell tanítani a legapróbb változások észrevételére és felismerésére. A szülők figyelmét rá kell irányítani arra, hogy észrevegyék a legkisebb pozitív változásokat, elmozdulásokat, és ezt a megfelelő módon, helyen és időben éljék meg és értékeljék, tudjanak együtt örülni a gyermekük sikerének. Nem szabad elfelejteni, hogy a gyermekkel a család foglalkozik a nap huszonnégy órájában, nekünk csak hetente az az egy-két óra jut, amikor a szülőknek megmutatjuk, hogyan forduljanak a gyermekükhöz, mit tegyenek, illetve mit ne tegyenek a fejlődés érdekében. Fontos, hogy érezzék, az ő munkájuk elismerése is a gyermek fejlődése. Tény, hogy a fejlesztő

munka begyakorló részét a szülő végzi, a szakember útmutatást ad abban, mit, és hogyan tegye. Az Apró naplóban dokumentált sikerekkel pozitívan erősítjük meg a szülőket munkájuk fontosságában, hatékonyságában. Nem csak a szülők számára, hanem a védőnői tanácsadáskor, státuszvizsgálatkor is fontos szerepet tölthet be. A szülők gyakran nem minden területre kiterjedően emlékeznek a gyermekük fejlődését illetően. Az Apró napló segítségével egyszerűen visszakereshetők az anamnesztikus adatok, nyomon követhető a fejlődés üteme és a gyermek aktuális állapota. Így nem csak az egészségügyi hálózat, hanem a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság által végzett vizsgálatokon és felülvizsgálatokon hasznosan forgatható dokumentum lehet. Ennek a füzetnek a segítségével a fent említett vizsgálatok alkalmával pontosabb képet adhatnak gyermekük fejlődésmenetéről. Valamint saját munkánk elemzése, értékelése kapcsán biztos információ bázist biztosít, hiszen a gyermek teljes körű fejlődését, fejlesztését regisztráljuk az Apró naplóban. Az adatok napra készen visszakereshetők, illetve ellenőrizhetők. Alapvetés, hogy ezek az adatok tényszerűek, hitelesek, megbízhatóak és aktuálisak.

Szerencsére az eddigi tapasztalataink azt mutatják, hogy a foglalkozásokra járó gyermekek szülei nagyon érdeklődőek, sokat kérdeznek. Ez ugyanígy van, ha a mondókázás, éneklés közben olyan szöveget hallanak, amely ismeretlen a számukra. Kérésre ilyenkor lehetőség nyílik arra, hogy ezeket lejegyezzük, vagy előre másolt formában csatoljuk/beragasszuk a „Kedvenc mondókáim, dalaim” erre kijelölt oldalaira.

Intézményünk által kiadott mondókás gyűjtemény (Mondókatár) is ezt a célt szolgálja:

- nagymozgáshoz köthető:
 - Hinta, palinta
 - Zsip-zsup
 - Ugráljunk, mint a verebek
 - 1-2-3-4, te kis.
 - Aki nem lép egyszerre
 - Gyí, te lovam Besztercére
 - Sima út, sima út
- labdajátékok:

TÁMOP-6.1.4/12/1-2012-0001
Koragyermekkori (0-7 év) program

- Ez a labda, labda .
- Megy a labda vándorútra
- Száll a labda
- Labda, labda, kerek labda
- állatos mondókák, dalok:
 - Csiga-biga gyere ki
 - Kis kacsa fürdik
 - Brum-brum Brúnó
 - A part alatt
 - Tekeredik a kígyó
 - Lepke, lepke
 - Ha én kutya lennék
- kezek, ujjak tornáztatására szolgálók:
 - Hüvelykujjam almafa
 - Ez elment vadászni
 - Töröm, töröm a mákot
 - Süssünk, süssünk valamit
 - Így ketyeg az óra
 - Ujjaimat mutogatom
- tapsoltatók:
 - Tapsi, tapsi
 - Hej, Gyula
 - Süti, süti pogácsát.
 - Egyedem, begyedem, tengertánc
 - Ekeke, pekete, cukota pé
 - Gyerekek, gyerekek, szeretik

- Beszédfejlesztők:
 - Répa, retek, mogyoró
 - Dini, Dani diót enne
 - Jákobnak volt hat fia
 - A bohó felmászott az almafára
 - Gurul a nap gurigája
 - Dú, dú, dú. dudál a hajó
- Rajzoltatók:
 - Pont, pont vesszőcske
 - Tréfás rajz
 - Felhő, felhő, bárányfelhő
 - Kavárom a levesem
 - Paradicsom, paprika
 - Kopasz dombon nő a fű

Nagy sikere van ennek a kiadványunknak is a szülők körében.

Intézményünk nagyon gazdag, folyamatosan megújuló kölcsönözhető játékparkkal rendelkezik: mind a nagyobb terjedelmű, méretű nagymozgást fejlesztő, mind az értelmi fejlesztő játékok terén. Emellett saját készítésű fejlesztő játékokkal is segítjük az otthoni fejlesztést (pl.: tápszeres dobozból nagyszerű formabedobós játékokat lehet készíteni, vagy pillepalackból és rizsből csörgőt varázsolhatunk). Mi figyelemmel kísérjük a gyermekek kedvenceit, ezt is feljegyezzük a füzetünkbe "Ezek a kedvenc játékaim" címmel. Mivel a digitális korszakot éljük, ezért kihasználjuk a számítástechnika nyújtotta lehetőségeket. A kölcsönzőnkben található, illetve az általunk nap, mint nap használt játékokról készült fotókat ide be tudjuk ragasztani. Ezáltal a szülők tudomást szerezhetnek az eszköz létezéséről, minőségéről, alkalmazhatóságáról, és segítséget kaphatnak a szakemberektől a beszerzéshez. A szülők akár innét meríthetnek ajándékötleteket is.

Összefoglalás

Az Apró napló, mint dokumentáció segíti a család és a szakemberek közötti információáramlást. Segíti a korai fejlesztésben dolgozó szakemberek, és más területek szakembereinek összehangolt munkáját. A gyermek intézményváltásánál megkönnyíti az átadás-átvételt.

Az oldalak témakörei érthetőek, világosak. Az oldalakat kedves rajzok díszítik.

Az a tapasztalatunk, hogy a szülők nagyon pozitívan álltak a napló bevezetéséhez, aktívan használták, a korai fejlesztés ideje alatt egyfajta mankóként kezelték. Ennek szóban is hangot adtak. A foglalkozások alatt azóta is érezzük jótékony hatását: többször kérdeznek, igénylik, hogy otthoni gyakorlásokra feljegyzéseket készítsünk, és a következő alkalommal sikerekkel vagy újabb kérdésekkel térnek vissza.

Hatékonyága mellett szól, hogy nagyon könnyen kezelhető, nem igényel nagy anyagi befektetést (fénymásolat formájában sokszorosítható), kis mérete miatt könnyen mozgatható, a lapok száma bármelyik témakörben bővíthető. Nem utolsó sorban pedig rengeteg információt tartalmaz a gyermekről, a családról, a fejlesztőkről, és az elért eredményekről.

Az integráló intézményekből érkezett visszajelzések megerősítették, hogy az Apró napló tartalma nagymértékben megkönnyíti a gyermek megismerését, leegyszerűsíti a kapcsolatfelvétel utáni foglalkoztatását, hiszen a mondókák, dalok ismerősen csenghetnek számára. Az eddig hosszú nyúlt beszoktatási és megismerési időszak lényegesen rövidebb lett, az integráló intézmény szakemberei (bölcsődei gondozók, óvónők, gyógypedagógusok, stb.) hamarabb megkezdhatték a hatékony fejlesztő munkát, hiszen nem kell azzal időt tölteniük, hogy kitalálják, mi a gyermek kedvenc időtöltése, játéka, hol tart a fejlődésben.

A korai fejlesztés területén alkalmazható, bármely konduktor, gyógypedagógus könnyedén tudja alkalmazni, valamint a későbbiekben visszatekinthet, honnan indult, és hova érkezett az általa fejlesztett apróság.

Intézményünkben korábban kidolgozásra került egy úgynevezett Staféta-program, amelynek dokumentációja az ÉLET-könyv. Az általunk kidolgozott Apró napló az ÉLET-könyvbe szervesen illeszthető, annak önálló egységét is képezheti.

A jó gyakorlat továbbfejlesztési lehetőségei

TÁMOP-6.1.4/12/1-2012-0001
Koragyermekkori (0-7 év) program

- Külön lapokat szeretnénk biztosítani a szülők számára, hogy saját feljegyzéseiket ebben a füzetben is megjeleníthessék. Ezzel az Apró napló nem öncélú, nem kifejezetten a korai fejlesztésre korlátozódik, hanem a szülő kívánsága szerint tovább vezethető, illetve bővíthető. A gyermek jellemzésénél is lehetősége lenne a szülőnek, hogy saját maga alkotta kedveskedő, becézgető szavakkal kiegészítse, jellemezze gyermekét. A szülők a saját ötleteikkel is kiegészíthetik, alkothatnak újabb címszavakat, olyanokat, amelyeket ők fontosnak tartanak a csemetéjük fejlődése, esetleg jobb megismerhetősége szempontjából.
- Tapasztalataink azt mutatják, hogy a személyes adatokat ki kell egészítenünk a gyermek orvosának, védőnőjének elérhetőségeivel. Több okból is szükségesnek tartjuk: esetleges állapotváltozásokor lehetőségünk nyílik konzultációra, esetmegbeszélésre. Eddigi pályafutásunk alatt szerencsére még nem tapasztaltunk bántalmazást vagy bántalmazásra utaló jeleket, de úgy véljük, ilyen esetben rögtön jelezni tudunk a védőnő felé, tudjuk, hogy a gyermek melyik védőnői körzetbe tartozik. Szükségesnek tartjuk azért is, mert esetenként szerencsés lehet egy-egy konzultáció a gyermekorvossal, védőnővel akár egy szemvizsgálat vagy ortopédiai, esetleg hallásvizsgálat miatt.
- A digitális korszak előnyeit kihasználva sok-sok képpel illusztrálhatjuk az Apró naplót. Az az ötletünk támadt, hogy ne csak a bekerüléskor kerüljön kép a naplóba, hanem a korai fejlesztés befejezésekor is. Így látható a bemeneti és a kimeneti időszak közötti állapotbeli különbség. Itt olyan dolgokra gondolunk, mint például hogyan lesz a bekerüléskor még csak fordulni képes gyerekből egy hárompontos bottal járn tudó kis óvodás. Ennek a fényképes dokumentálása a szülő számára is egy újabb megerősítés abban, hogy gyermeke mennyit fejlődött, nem volt hiábavaló az a sok erőfeszítés és befektetett munka, amit az elmúlt évek alatt megtett a gyermekért az egész család. Emellett a nagyobb változások esetén is érdemes egy-egy fotóval szemléltetni az elért eredményeket. Nem utolsó szempont, hogy a szerényebb anyagi körülmények között élő családok számára is készül fotóval illusztrált emlék a gyermek kiskoráról.
- Bővíülhet az Apró napló CD-melléklettel, amely tartalmazhatja azokat a fejlődésbeli fordulópontokat, amelyek a gyermek fejlődése szempontjából mérföldkőnek számítanak. Például: mozgásfejlődéséről videó felvételek, az első tudatos

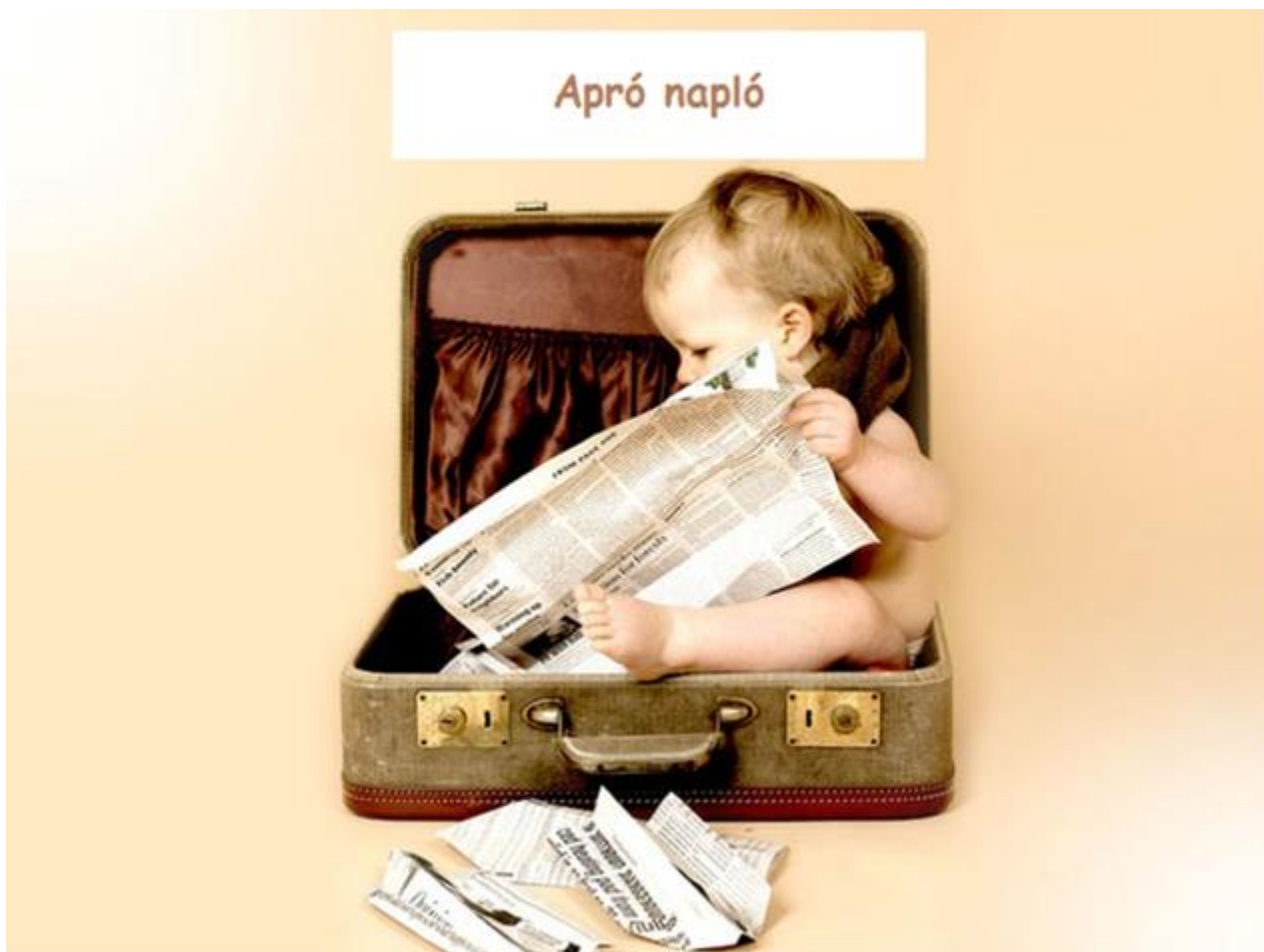

TÁMOP-6.1.4/12/1-2012-0001
Koragyermekkorai (0-7 év) program

hangadásokról, szavakról hang- és videó felvételek, a Mazsola csoport foglalkozásain készült fotógaléria Ezt a CD felvételt búcsúzáskor ajándékba kaphatnák a családok, végigkísérhetik a fejlődést a fejlesztés megkezdésétől egészen a folyamat lezárásáig.

- A Portage-modell alapján jelöljük meg azokat a következő fejlődési pontokat, amelyekre az adott fejlesztési időszakban a szülővel szóbeli szerződést kötünk. A feladat leírásánál kitűzzük azt a hosszú távú célt, amelyet több apró lépésben szeretnénk elérni. Amikor ez ténylegesen megvalósul, akkor pontos dátummal megjelölve kerülne be az Apró napló „Már ezt is tudom...” fejezetébe. Ez ismét egy megerősítés a szülők számára, hogy nem hiábavaló a befektetett energia.
- Tapasztalataink szerint nem mindenki szereti a naptár használatát, emiatt több programról maradtak már le a szülők és a gyermekek, amit aztán utólag roppant fájlaltak. Éppen ezért a távolabbi céljaink között szerepel, hogy az Apró naplót egy úgynevezett „Emlékeztető” fejezettel bővítjük. Ide kerülne be a tanévben tervezett rendezvények, találkozók, programok időpontjai, témái. Például a Mazsola csoport foglalkozásai, kötelező felülvizsgálat emlékeztetője, a gyermek tanév során tervezett fejlesztő órái.
- A babanaplók ötlete alapján megjelenhetnek az ellátásba került gyermek testi fejlettségének jellemzői, például: magasság, testsúly. Az „Amikor én még apró voltam...” fejezetben leírt tényszerű adatokon túl a gyerekek tenyér-, és talpnyomatával tesszük még gyermek közelebbé és egyedivé a fejezetet. Ez is megvalósítható úgy, hogy a fejlesztés megkezdésekor és lezárásakor készül egy-egy jelentősebb lenyomat, a fejlesztés ideje alatt pedig a tanév elején és végén mért adatok kerülnének rögzítésre.
- A szülőknek is meg kell tanulni észrevenni az örömben az örömet. Az ő sérült gyermekük is elsősorban gyermek, tele huncutsággal, jópofasággal. Vicces elszólásaiknak helyet adunk a „Gyerekszáj” oldalon, amelyet még sok év múltával is szívet melengetően olvashatnak újra.
- „Velünk történt...” rovatunk a „Gyerekszáj”-hoz hasonlóan vicces történeteket tartalmazna, amikor a szülők, szakemberek kerülnek vicces helyzetbe, bakiznak. (Például: akadt olyan szülő, aki a farsangra csigának öltöztetett, hason kúszó,

kisfiára ránézett, és csak annyit mondott: „az én fiam igazi csiga: a nyálán csúszik”.)

A szerző megadott adatai, elérhetősége

Név: Bauer Rita konduktor, Puppné Oláh Szilvia gyógypedagógus

Képviselő: Király Gabriella

Munkahely: Paks Térségi Pedagógiai Szolgáltató Központ

Cím: 7030 Paks, Ifjúság útja 2.

E-mail cím: nevtan@paks.hu

Telefonszám: +36/75-830-670

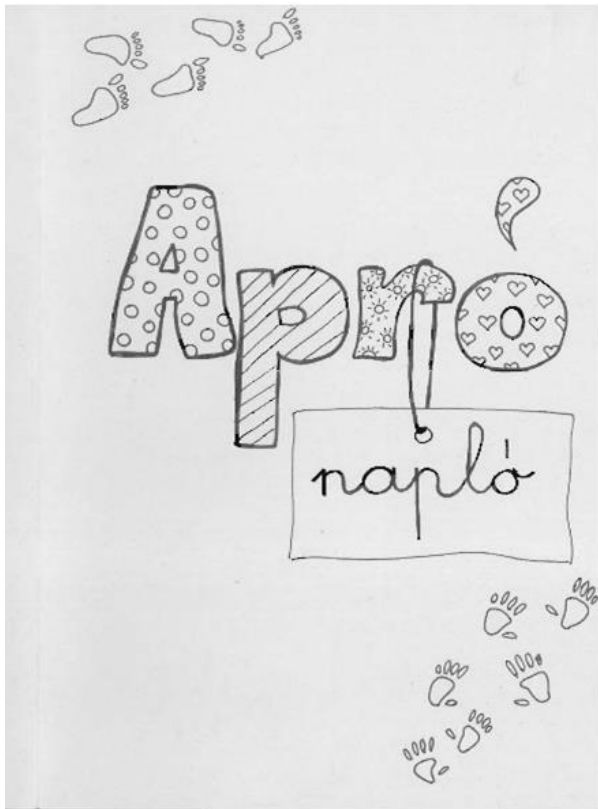
Koragyermekkor
program

SZÉCHENYI TERV

TÁMOP-6.1.4/12/1-2012-0001
Koragyermekkor (0-7 év) program

MELLÉKLET

A szüleim szerint ilyen
vagyok:

- ❖ kis huncut
- ❖ sajtkukac
- ❖ ördögfióka
- ❖ kis angyalka
- ❖ örökmozgó
- ❖ tündérke
- ❖ kiscsillag
- ❖ szemem fénye

